

ROZNIEŚĆ SIĘ (42) *vb pf*

się (34), się (8).

o jasne; w *inf* e prawdopodobnie jasne (tak w roznieść); *praet* 3 *sg m* oraz *imp* z tekstów nieoznaczających *é* oraz *ó*; w pozostałych formach *e* oraz drugie o jasne.

inf roznieść się (2). $\diamond$ *fut* 3 *sg* rozniesie się (8). $\diamond$ 3 *pl* rozniosą się (2). $\diamond$ *praet* 3 *sg m* rozni(o)sł się (1). *f* rozniosła się (12). *n* rozniosło się (8). $\diamond$ 3 *pl subst* rozniosły się (4). $\diamond$ *plusq* 3 *sg n* było się rozniosło (1). $\diamond$ *imp* 2 *pl* rozni(e)ście się (1). $\diamond$ *con* 3 *sg f* by się rozniosła (1). *n* by się rozniosło (2).

Sł stp s.v. roznieść, *Cn*, *Linde* brak.

1. Przemieścić się w różne strony (2) :

Zwrot: »roznieść się po wszemu światu« (1): *RejPos* 272v *cf Szereg*.

Szereg: »roznieść się a rozszerzyć« (1): Iuż wiełz iż Iakob dwoienafcie pokolenie zoftáwił po łobie/ kthore łie było rozniołło á rozłzyrzyło po wżemu łwiátu *RejPos* 272v.

a. O głosie: rozlec się [gdzie] (1) :

Szereg: »roznieść się a zabrzmieć« (1): A ten głos Páńłki iż miał być iáko głos wżego łwiátá/ który iáko Prorok powiáda/ rozniełie łie á zábrzmi áż ná ołtátecznieyłzych kończyłnych łwiátá wżytkiego *RejAp* C6v.

b. [Przen: Zaniknąć, zostać unicestwionym:

Zwrot: »wiatrem się roznieść«: Co łię tych nowych winniczek heretyckich zápáđło/ y wiatrem rozniołło *SkarKaz* 543b.]

2. Rozprzestrzenieć się, rozpowszechnić się (40) :

Przen: W apostrofie do książeł (2) :

roznieść się komu (1): Táł ná włiach iáko y w miełcie/ Powolnie łie [książełki] im [łudowi na Rusi] rozniełcie *BielKom* A4.

Zwrot: »na wsze strony się roznieść« (1): Coż miłe Kłiáłzki záłz łie precz bierzecie/ A ná wże łtrony łnadź łie roznieść chcecie *RejZwierc* B4v.

a. O zjawiskach fizycznych (2) :

Zwrot: »roznieść się wszędzie« (1): Bo gdy wiátr s ciepłey łtrony/ też więc ciepłó bęđzye/ A gdy z łimney/ łimno łie też rozniełie wżędzye. *RejWiz* 149v.

Przen (1) : Bowiem iáko żoładek łwáwołá zápłuielz/ Potym co to zá niemoc wierz mi pokołzłuielz. Bo więc to trudno leczyć gdy iuż łie rozniełie *RejWiz* 79.

b. O ideologii i innych zjawiskach społecznych (14) : gdyż nie naydziełz nigdziey w Krzełciáńłtwie mieyłcá żadnego/ gđzyeby łie zwirzchność Bábilonu thego y tych kupcow iego nie rozniołłá *RejAp* 149, C6v.

roznieść się między kogo (1): Abowiem ma w łobie [ten psalm] prorocłwo o krolełtwie Kryłtułowym/ ktore łie rozniołło á rozłzyrzyło ná wżytek łwiát y między pogány. *LubPs* V5.

roznieść się po czym (3): Tego łátá rozniołłá łie Sektá Zwyngliułzowá/ powłzem Krzełciáńłtwie *BielKron* 198v. *Cf* »roznieść się po wszytkich krainach i narodziełch«, »roznieść się po łwiátu«.

Zwroty: »roznieść się po wszytkich krainach i narodziełch« (1): *WujNT* 297 *cf* »roznieść się a rozszerzyć«.

»na każdym miejscu się roznieść« (1): ábowiem wálze połufzeńftwo ná káżdym fie mieyfcu roznióło *ReszList* 178.

»szyroce się roznieść« (1): Gdy vważy odmiennóść dziliefzzego fwiátá/ Ktora fie ách nieftotyfz w teráznieyfze látá/ Ták fzyroce rozniółá w wielkiej omylnóści/ Ze prawdá potłoczona buiáią chytrości. *RejWiz* 3v.

»roznieść się na (wszytek) świat, na świecie, po świecie« [*szyk zmienny*] (2:1:1): Abowiem w tym [*w opowiadaniu ewangelii*] nálfáwniey fie roznióło ná fwiát kroleftwo Kryftufowe *LubPs* cc5; A Wfzákóž iefli kto będzie ozdobion ftanem flácheckim/ iákož fie iuž to z dawná ná fwiecie roznióło/ thedyć iefzcze nie to práwe fláchecktwo *RejZwierc* 52, 191; *JanNKar* C2v.

»roznieść się wszędzie (a. wszędy)« [*szyk zmienny*] (2): Iuž oná wola iego rozniefie fie wfzędzye *RejWiz* 112v, 193.

Szeregi: »roznieść się i rozkrzewić« (1): y ták fię [*ten kościół*] widomie rozniół y rołkrzewił nigdy nie vftáiąc/ ále záwždy rofnąc *WujNT* 393.

»roznieść się a (i) rozszerzyć« [*szyk 1:1*] (2): *LubPs* V5; Pokázuie im z piémá/ nie tylko to co o nim lámym/ ále y to co o kościele iego opowiedziano było: iż fię miał począć od Ieruzálem/ y miał fię rozfzerzyć y roznieść po wfzytkich kráinách y národziech. *WujNT* 297.

c. *O wiadomościach: stać się jawnym, powszechnie znanym, sławnym; divulgari PolAnt, Vulg; egredi Vulg; disseminari Mącz; spargi Modrz* (20) :

roznieść się do kogo (1): A nie pytáli fie o nim počichu/ áni pokátnie/ ále áž fie tho roznióło y do krolá y myedzy wfzytki przełożone miáftá onego. *RejPos* [36].

roznieść się między kogo (4): A oni wzięwłzy pieniądze/ vczynili iáko ie nauczonó/ y rozniółá fię tá powieść miedzy Zydy áž do dnia tego. *BibRadz Matth* 28/15; *RejPos* [36]; *ModrzBaz* 40v; *WujNT Matth* 28/15.

roznieść się czym (1): Niewátpže tedy y ty w tem Therfyto/ żeby y twoie íromoty y háńby/ ktoremí y vrząd ná ktorým iefteś flplugáwił/ niemiály kiedykolwiek ná iásniá fię pokázác. Naprzod złorzeczeniem wiela ofob rozniółá fię miedzy połpolftwo. *ModrzBaz* 40v.

roznieść się po czym [= *między kim*] (1): A rozniółá fie oná powieść o nim po wfzytkim żydoftwie y po wfzythkich inych pogránicznych kráinách. *RejPos* 221.

roznieść się dokąd (6): *RejPos* [36]; Iego flawá z możnymi wfzędzy fię zrownáłá/ Iego zacność poftępkow przodek otrzymáłá. Rozniółá fię pod infzych Monárchow Triony *SapEpit Bv.Cf* »w ine narody się roznieść«, »roznieść się na świat«.

Frazy: »rozniosą się głosy« [*szyk zmienny*] (2): Albo iż flawá twoiá teź fzczypaná będzie/ A rozniółá fie głófy o niey ná fwiát wfzędzye. *RejWiz* 188; *RejPos* 25v.

»rozniosła się (po)wieść« = *divulgatum est verbum PolAnt, Vulg* (4): *BibRadz Matth* 28/15; *RejPos* 221; SKoro fię rozniosłá wieść o zábiciu Władisławowym w Polfcze/ wielka záłość y ímutek fercá ludzkie/ z ímierci Páná przyrodzonego záfráłowáłá *StryjKron* 607; *WujNT Matth* 28/15.

»rozniosła się sława« (3): *OpecŻyw* 45; Bowiem tá Páńfka flawá/ rozniółá fie wfzędzye. *RejWiz* 155; *RejZwierc* 119v.

Zwrot: »daleko, szeroko się roznieść« = *egredi procul Vulg* [szyk zmienny] (2:1): bo to w krotkim czacie Iuż sie szyroko rozniecie *RejJóz G*; y roznioflo sie imię Ozyaflá dáleko *Leop 2.Par 26/15*; *Latus opinione disseminatum est hoc malum, Dáley sie rozniosło niżliśmy mniemáli. Mqcz 185c.*

»głośno się roznieść« (1): *Przeto mi sie też tu W.W. zaniechác niechciáło/ áby W.W. owfzem tá flawá węczey rufzáła/ kthora sie iuż głośno o W.W. roznioflá RejZwierc 119v.*

»jawno się roznieść« (1): *iz iefli sie ziáwi ten nowy krol/ o ktorým sie iuż iáwno głośy roznioflý/ o ktorým sie iuż y Proroctwá wśytki ściágnęły: [...] RejPos 25v.*

»roznieść się po wszytkich krainach« (2): *A sftáł sie strách miedzy wśythkimi fáiády onymi/ á roznioflo sie to po wśytkich kráinách żydowfkich onych RejPos 296, 221.*

»roznieść się w ine (a. rozliczne) narody« [szyk zmienny] (2): *áby potem byli tego świádomi y wnukowie ich á potem y w yne národy áby sie to roznioflo. RejPs 114, 161v.*

»na potomki się roznieść« = *stać się znanym i w przyszłości* (1): *á iá zá czáfow fwoich ludziom będącym/ będę wyfláwiał możność rámienia twego co sie potem y ná potomki ich rozniecie. RejPs 104.*

»roznieść się na świat, po wszytkie ziemi« (1:1): *Y rozniofla sie ta fláwa po wśytkié ziemi. OpecŻyw 45; RejWiz 188.*

»roznieść się wszędzie« (3): *Iefli jem to k myfli będzie Bocz fię to rozniefye wfśedzie RejKup p2; RejWiz 155, 188.*

d. *Objąc działaniem więcej obiektów* (2) :

roznieść się nad kim (1): *RejAp 116v cf Szereg.*

Zwrot: »na wszytek narod się roznieść« (1): *gdy im zoftáwił w widomych znákoch chlebá y winá/ niewidomá fáfkę/ kthora sie hoynie ná wśytek narod ludzki roznioflá RejPos 87.*

Szereg: »roznieść się a rozciągnąć« (1): *gdy Bonifácius w Rzymie wzyáł ná fię białá infułę/ á wzyáł zwirchność nád wśyftkimi Biskupy Krześcijánfkimi/ kthora sie potym ták potrośze rozfzyrzáła/ iz sie roznioflá á rofciągnęła nád wśyftkimi krolmi y kfiáżęthy RejAp 116v.*

Synonimy: **1.a.** *rozlec się*; **2.** *rozciec się, rozejć się, rozgłosić się, rozlać się, rozlecieć się, rozsiać się, rozsláwić się, rozslýnác się, rozszerzyć się, roztoczyć się.*

Formacje współrdzenne cf NIEŚĆ.

Cf ROZNIESION